Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/6814

2024 11 29

TARYBOS REKOMENDACIJA

2024 m. spalio 21 d.

dėl Airijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos

(C/2024/6814)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 ([2]), kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus Priemone padedama užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, visų pirma reformas ir investicijas siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir didinti valstybių narių ekonomikų atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([3]) (toliau – „REPowerEU“) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą; Airija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“. Komunikate išdėstyti devyni vieni kitus stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp tų veiksnių, kaip itin svarbūs politikos prioritetai reformų ir investicijų srityje siekiant įveikti dabartinius su našumu susijusius iššūkius ir didinti ilgalaikį Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumą, yra prieiga prie privačiojo kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai, taip pat veikianti bendroji rinka. 2024 m. vasario 14 d. Komisija paskelbė komunikatą pavadinimu „2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“. Tame komunikate išsamiai aptariami Europos bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai, analizuojant per metus įvykusius pokyčius, suskirstytus pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2024 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, grindžiamiems keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ([4]) taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Airija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė nuomonę dėl Airijos 2024 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([5]) (toliau – 2024 m. rekomendacija dėl euro zonos) priėmė 2024 m. balandžio 12 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2024 m. kovo 11 d.;

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji Sąjungos ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, iš dalies pakeistą Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1467/97 ([6]) dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo ir iš dalies pakeistą Tarybos direktyvą 2011/85/ES ([7]) dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms. Naujosios ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą reformomis bei investicijomis ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Naująja ekonomikos valdymo sistema taip pat skatinama nacionalinė atsakomybė ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui kartu su veiksmingesniu bei nuoseklesniu vykdymo užtikrinimu. Kiekviena valstybė narė turi pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų ([8]) planas turi atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus bendroji skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę Sutarties vertę lygio ir (arba) toks išliktų.Jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus, koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams. Siekdama padėti tuos nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus parengti, 2024 m. birželio 21 d. Komisija paskelbė gaires dėl informacijos, kurią valstybės narės turi pateikti savo nacionaliniuose vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose ir savo metinėse pažangos ataskaitose. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 ir 36 straipsnius Komisija perdavė valstybėms narėms, kai taikytina, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją. Valstybės narės savo nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turi pateikti ne vėliau kaip 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent konkreti valstybė narė ir Komisija susitaria šį terminą pratęsti pagrįstos

([4]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) 2024 m. balandžio 12 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2024/2807, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka Sąjungos fondų pajamas, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

trukmės laikotarpiui. Vadovaudamosi savo nacionalinėmis teisinėmis sistemomis valstybės narės gali savo vidutinės trukmės laikotarpio planų projektus aptarti savo nacionaliniuose parlamentuose, gali paprašyti nepriklausomų fiskalinių institucijų pateikti nuomonę ir gali konsultuotis su socialiniais partneriais ir kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. gegužės 28 d. Airija pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. rugsėjo 8 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Airijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo ([9]); 2023 m. gruodžio 8 d. jis buvo iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ([10]). Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Airija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. balandžio 30 d. Airija pateikė savo 2024 m. nacionalinę reformų programą ir 2024 m. gegužės 10 d. pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 ([11]) 4 straipsnio 1 dalį – savo 2024 m. stabilumo programą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2024 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Airijos du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(9) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. ataskaitą dėl Airijos. Joje įvertinta pažanga, Airijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Airijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(10) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Airijos valdžios sektoriaus perteklius 2023 m. liko stabilus ir sudarė 1,7 % BVP, o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 44,4 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 43,7 % 2023 m. pabaigoje;

(11) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo ([12]) Airijai imtis veiksmų siekiant 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios fiskalinės politikos kryptį ([13]), atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Tuo pat metu Taryba rekomendavo, kad Airija einamąsias išlaidas

([9]) Dok. ST 11046/21 INIT ir ST 11046/21 ADD 1.

([10]) 2023 m. gruodžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. rugsėjo 8 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Airijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (dok. ST 15965/23 INIT ir ST 15965/23 ADD 1).

([11]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Airijos 2022 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Airijos stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 52).

([13]) Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Airijos vidutinės trukmės laikotarpio potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 9,2 %.

pritaikytų prie kintančios situacijos. Ji taip pat rekomendavo Airijai didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos įverčiais, 2023 m. fiskalinės politikos kryptis buvo skatinamoji ([14]) (toks jos poveikis sudarė 0,9 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo skatinamasis ir sudarė 0,8 % BVP. Čia įtrauktas išlaidų, susijusių su tikslinėmis skubios paramos priemonėmis namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, mažėjimas 0,1 % BVP, taip pat išlaidų, susijusių su laikinosios apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims, didėjimas 0,1 % BVP. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių einamųjų išlaidų skatinamojo poveikio 2023 m. nelėmė tikslinė neatidėliotina parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir tik iš dalies lėmė parama iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Skatinamąjį nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimą taip pat skatino nuolatinis viešojo sektoriaus darbo užmokesčio bei socialinių išmokų didinimas ir didesnės išlaidos sveikatos priežiūrai. Apibendrinant, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. neatitiko 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos. Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 0,1 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 2,3 % BVP, t. y. 0,2 procentinio punkto daugiau, palyginti su 2022 m. Airija finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Ji finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą, pvz., investicijas į priemiestinių geležinkelio linijų elektrifikavimą ir mokyklų aprūpinimo skaitmenine infrastruktūra programą. Tos viešosios investicijos iš dalies finansuojamos Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

(12) 2024 m. stabilumo programoje teigiama, kad pagal makroekonominį scenarijų, kuriuo grindžiamos biudžeto projekcijos, numatoma, kad realusis BVP augs 2,6 % 2024 m. ir 3,9 % 2025 m., o infliacija pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI) bus 2,1 % ir 2024 m., ir 2025 m. Numatoma, kad valdžios sektoriaus perteklius sumažės iki 1,6 % BVP 2024 m. ir padidės iki 1,7 % BVP 2025 m., o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos sumažės iki 41,5 %, o iki 2025 m. pabaigos – iki 39,5 %. Numatoma, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus perteklius sumažės iki 1,5 % BVP 2026 m. ir padidės iki 1,7 % BVP 2027 m. Taigi planuojama, kad valdžios sektoriaus balansas programos laikotarpiu išliks mažesnis negu Sutartyje nustatyta 3 % BVP deficito pamatinė vertė. Prognozuojama, kad po 2025 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP palaipsniui mažės iki 37,8 % 2026 m. ir 36,7 % 2027 m.;

(13) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP augs 1,2 % 2024 m. ir 3,6 % 2025 m., o infliacija pagal SVKI bus 1,9 % 2024 m. ir 1,8 % 2025 m.;

(14) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus perteklius sudarys 1,3 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos turėtų sumažėti iki 42,5 %. Mažesnį perteklių lemia atsargus požiūris į galimai išliksiantį didelį išlaidų augimą 2024 ir 2025 m. Skolos santykio su BVP sumažėjimas 2024 m. daugiausia atspindi valdžios sektoriaus perteklių ir būtų didesnis, jei nebūtų atliktas reikšmingas atsargų ir srautų koregavimas. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinės politikos kryptis bus iš esmės neutrali (jos poveikis sudarys - 0,1 % BVP);

(15) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Priemonės dotacijomis 2024 m., tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios mažiau nei 0,1 % BVP – šis dydis nepakito, palyginti su 2023 m. Išlaidas finansuojant Priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Airijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai;

(16) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo ([15]) Airijai 2024 m. išlaikyti patikimą fiskalinę būklę. Valstybės narės paragintos, vykdant savo 2023 m. biudžetus ir rengiant savo 2024 m. biudžeto planų projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Airijos struktūrinis

([14]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek Sąjungos biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

([15]) 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Airijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Airijos stabilumo programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 58).

balansas 2024 m. bus 1,8 % BVP, palyginti su 1,0 % 2023 m., taigi viršys šalies vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą, kuris yra - 0,5 % BVP struktūrinis balansas. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(17) be to, Taryba rekomendavo, kad Airija imtųsi veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones. Taryba taip pat rekomendavo, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Airija turėtų užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje įvertinta, kad neatidėliotinų energijos paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos ([16]) 2023 m. sudarys 0,4 % BVP, ir numatoma, kad 2024 m. jos sudarys 0,1 %, o 2025 m. – 0,0 % BVP. Neatidėliotinos energijos paramos priemonės buvo laipsniškai panaikintos 2023 ir 2024 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(18) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Airija išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos padidės nuo 2,3 % BVP 2023 m. iki 2,5 % BVP 2024 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją. Iš Sąjungos fondų gautomis pajamomis, įskaitant Priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos 2024 m. savo ruožtu turėtų išlikti nepakitusios – 0,1 % BVP;

(19) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus perteklius sudarys 1,2 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų sumažėti iki 41,3 %. Skolos santykio su BVP sumažėjimas 2025 m. daugiausia atspindi valdžios sektoriaus perteklių ir būtų didesnis, jei nebūtų atliktas reikšmingas atsargų ir srautų koregavimas;

(20) susirūpinimą kelia sveikatos priežiūros sistemos išlaidų efektyvumo poveikis fiskaliniam tvarumui. Airija yra vienintelė Sąjungos šalis, kurioje nėra visuotinės pirminės sveikatos priežiūros, todėl ligoninės patiria didesnį spaudimą. Manoma, kad dėl visuomenės senėjimo sveikatos priežiūros sistema patirs spaudimą: numatoma, kad iki 2070 m. Airijos viešosios sveikatos priežiūros išlaidos, išreikštos BVP procentine dalimi, padidės 1,5 procentinio punkto, t. y. gerokai viršys prognozuojamą 0,4 procentinio punkto padidėjimą Sąjungoje;

(21) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Tos reformos ir investicijos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Airijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu sparčiai vykdyti veiksmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“ įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Airija tęstų reformų įgyvendinimą ir spartintų investicijas spręsdama atitinkamus uždavinius, kartu užtikrindama tvirtus administracinius gebėjimus. Tai apima būsimų mokėjimo prašymų pateikimą laiku. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(22) per sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([17]) 18 straipsnį, Airija iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, remiamą Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF), „Europos socialinio fondo +“ (toliau – ESF+), Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo (toliau – TPF) lėšomis, atsižvelgdama, be kita ko, į 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius ir į nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Ta peržiūra yra Sąjungos finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Airija padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politikos programas ir Europos socialinių teisių ramstį, bet vis dar yra spręstinų uždavinių. Airijoje ir toliau fiksuojami dideli ekonominiai ir socialiniai skirtumai tarp didmiesčių ir kitų šalies

([16]) Šis skaičius rodo metines tų priemonių biudžeto išlaidas, įskaitant pajamas ir išlaidas, ir, kai taikytina, atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

([17]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

vietovių, ypač Šiaurės ir Vakarų regione. Esama didelių trūkumų, susijusių su nepalankioje padėtyje esančių grupių, kurios susiduria su neproporcingai didele skurdo rizika ir socialine atskirtimi, integracija į darbo rinką. Nors prioritetai, dėl kurių susitarta programose, tebėra aktualūs, svarbu paspartinti jų įgyvendinimą. Tikslas stiprinti inovacijų ekosistemas regionų lygmeniu, įskaitant tikslą sumažinti inovacijų diegimo atotrūkį tarp Šiaurės ir Vakarų regiono ir kitų dviejų regionų, tebėra aktualus. Siekiant spręsti darbo jėgos trūkumo, skurdo ir socialinės atskirties problemas, vis dar svarbu gerinti socialinių paslaugų prieinamumą ir rengti tikslines įgūdžių ugdymo priemones nepalankiausioje padėtyje esančioms grupėms. Airija galėtų naudotis Europos strateginių technologijų platformos, sukurtos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/795 ([18]), kad paskatintų investicijas į mažųjų ir vidutinių įmonių skaitmenizaciją bei skaitmeninę transformaciją ir švarios energijos technologijų mokslinius tyrimus, atsižvelgiant į pažangiosios specializacijos strategiją ir 2020–2025 m. Airijos pramonės 4.0 strategijos viziją ir padalinio „Future Manufacturing Ireland“ sukūrimą;

(23) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais Sąjungos fondais, Airijai kyla tam tikrų uždavinių, susijusių su geriamojo vandens tiekimu ir nuotekų valymu, taip pat su atliekų tvarkymo sistema. Be to, išlieka problemų, susijusių su elektros energijos sistema, energetikos infrastruktūra, pažangiųjų tinklų technologijomis ir energijos vartojimo efektyvumu;

(24) vandens ir nuotekų sektoriuose vis dar esama didelių trūkumų, darančių poveikį vandens kokybei. Tuos trūkumus dar labiau aštrina nuolat aukšti nuotėkio vandens tiekimo sistemoje rodikliai. Airija nesilaiko Tarybos direktyvoje 91/271/EEB ([19]) nustatytų standartų, nes didelis komunalinių nuotekų kiekis vis dar neišvalomas arba nesurenkamas, daugiausia dėl pasenusios infrastruktūros. Daug Airijos gyventojų vis dar neturi galimybės naudotis bent antrinio nuotekų valymo paslaugomis. Vandens gavyba ir vandens telkinių pokyčiai nėra pakankamai kontroliuojami, nes nėra tinkamos teisinės sistemos. Dėl tinkamos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo bei valymo infrastruktūros trūkumo tam tikrose vietovėse gali būti ribojama būstų statyba arba pramonė, o tai turi įtakos konkurencingumui;

(25) 2023 m. Airijos energetikos sistema ir toliau buvo pažeidžiama, nes mažmeninės elektros energijos kainos vis dar buvo didesnės už Sąjungos vidurkį. 2023 m. antrąjį pusmetį Airijoje elektros energijos kainos buitiniams vartotojams buvo didžiausios Sąjungoje, jos ir toliau išlieka didelės. Airija nustatė plataus užmojo tikslus, susijusius su elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių dalimi, ir pradėjo diegti papildomus atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos pajėgumus, o tai darys spaudimą elektros energijos sistemai, nes padidės kintamos energijos gamybos mastas. Reikia papildomų tinklo pajėgumų tiek perdavimo, tiek skirstymo lygmeniu, be kita ko, naujiems tarpvalstybiniams projektams. Nepakankamų tinklo pajėgumų poveikis taip pat turi įtakos konkurencingumui, ypač kai tai susiję su įmonių pritraukimu ir išlaikymu. Pajėgumų apribojimai lemia ir didesnes gamybos sąnaudas, o tai gali atgrasyti įmones. Nacionalinei reguliavimo institucijai pavesta parengti paklausos lankstumo planą, kad Airijos energetikos sistema galėtų efektyviai veikti naudodama didelę atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos dalį. Jei Airija nori pasiekti tikslą, kad 80 % elektros energijos sudarytų atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija, kaip nustatyta jos Klimato srities veiksmų plane, sumažinti kliūtis, trukdančias esamai atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybai, ir iki 2030 m. integruoti planuojamus 5 GW jūros vėjo energijos gamybos pajėgumus, bus labai svarbu užtikrinti paklausos lankstumą ir iš esmės atnaujinti energijos perdavimo, skirstymo ir kaupimo infrastruktūrą. Siekiant suteikti vartotojams daugiau galių ir kartu padidinti energetikos sistemos lankstumą, reikia imtis tolesnių veiksmų, kuriais būtų skatinamas paklausos lankstumas ir vartotojų dalyvavimas paskirstytųjų energijos išteklių srityje. Tai apima vartotojų dalyvavimą, susijusį su balansavimo ir lankstumo paslaugomis;

(26) nepaisant pažangos, padarytos įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo iniciatyvas, vis dar reikia imtis papildomų priemonių energijos suvartojimui ir pastatų ūkio priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti, visų pirma atlikti gyvenamųjų namų energetinį atnaujinimą ir esmines renovacijas ir sparčiau pereiti prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo šildymui. Airija vis dar nesugebėjo sumažinti energijos vartojimo, kuris, remiantis Airijos nacionalinių energetikos prognozių ataskaita, iki 2030 m. turėtų dar padidėti ir viršyti apstatytos aplinkos sektoriui nustatytas sektorines išmetamųjų teršalų kiekio viršutines ribas. Nors faktinis esminių renovacijų mastas tebėra nedidelis, Airija pradėjo įgyvendinti savo klimato politikos veiksmų plano plataus užmojo tikslus. Iš 2024 m. valstybės biudžeto pastatų energijos vartojimo efektyvumui didinti skirta daugiau kaip 400 mln. EUR. Įgyvendinus visapusiškas viešojo sektoriaus energijos taupymo programas būtų galima padidinti viešųjų pastatų ūkio energinį naudingumą. Taip pat reikia dėti daugiau pastangų spręsti energijos suvartojimo

([18]) 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241 (OL L, 2024/795, 2024 2 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

([19]) 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 91/271/EEB dėl miesto nuotėkų valymo (OL L 135, 1991 5 30, p. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/271/oj).

transporto ir pramonės sektoriuose problemą aktyviau elektrifikuojant priemiestines geležinkelio linijas ir skatinant naudoti energijos stebėsenos ir kontrolės sistemas;

(27) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2024 m. rekomendacijai dėl euro zonos įgyvendinti. Airijos atveju 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą ir ketvirtą rekomendacijas, išdėstytas 2024 m. rekomendacijoje dėl euro zonos;

REKOMENDUOJA Airijai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Spręsti numatomo su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų padidėjimo problemą užtikrinant, kad sveikatos priežiūros sistema būtų ekonomiškai efektyvesnė.

2. Spręsti atitinkamus uždavinius, kad būtų galima nuolat, sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, kai jis bus priimtas, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant tų programų laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Didinti investicijas į geriamojo vandens ir nuotekų infrastruktūrą, siekiant pagerinti vandens kokybę ir sumažinti nuotėkį.

4. Dėti daugiau pastangų siekiant padidinti elektros energijos sistemos lankstumą ir modernizuoti bei plėsti tinklo pajėgumus. Parengti ir įgyvendinti strategiją, kuria būtų skatinamas paklausos atsakas ir racionalizuotas elektros energijos kaupimo sistemų bei tinklo jungčių planavimas ir leidimų išdavimas. Dėti daugiau pastangų siekiant pagerinti privačių pastatų energinį naudingumą, kad būtų sumažintos sąskaitos už energiją ir energetikos sistemos išlaidos.

Priimta Liuksemburge 2024 m. spalio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

NAGY I.